

REŽISER MILAN SKRBINŠEK:

1.) O tem, da je gledališče eno najvažnejših sredstev za kulturni dvig naroda, smo si na jasnem. Duhovne vrednote naroda se namreč kažejo v umetniško oblikovani besedi, v tej glavni in najplemenitejši igralski snovi. Na odru živi beseda poduhovljeno življenje. Ako jo bomo negovali, ne bomo obstali zgolj v stadiju animalnega životarjenja, ampak se bomo uvrstili med kulturno najnaprednejše narode. Gledališče ni kapitalistično podjetje, temveč kulturni zavod, ki naj bo duhovno aktiven, čeprav za ceno finančne pasivnosti. Država, deželne in mestne blagajne morajo imeti zanj vedno odprte roke, a občinstvo naj ne išče v njem le zabave in kratkočasje, temveč notranje poglobitve.

2.) Vzrokov za materialno krizo, ki danes katastrofalno izpodkopa temelje našega gledališča, ne smemo iskati le v gospodarskih neprilikah zadnjih let, temveč si moramo izprašati vest, ali ni morda mnogo vzrokov tudi v pre-majhni skrbi gledališča za *umetniški dvig* predstav. To seveda ni odvisno le od posameznega igralca, ampak od gledališča kot celote, od vseh, ki se v njem tvorno udeležujejo. Treba je tedaj v vodstvu mož idealistov, ljudi s tenkim umetniškim čutom, *fanatičnih delavcev*, ki žrtvujejo gledališču ves svoj čas, vse svoje zmožnosti in vse svoje znanje. Gledališče morajo tedaj voditi ljudje, ki vidijo v igralcu le njegove *zmožnosti* in ga skušajo postaviti tja, kjer bo razvil vse svoje *tvorne* moči, ne pa taki, ki posameznika osebno svojevoljno vrednotijo ali celo zapostavljajo. Tudi igralski skupini sami je treba ljudi, ki se zavedajo svojih dolžnosti in zmožnosti ter skušajo razviti na odru kot ustvarjalci vse svoje tvorne sile.

3.) Reševati gledališče s pomočjo iger, ki naj polnijo le blagajno, je pregrešno in zmotno nehanje. Ukloniti se manjvrednim instinktom publike, pomeni, uničiti duhovne temelje gledališča, ponižati ga do tiste nižine, kjer preneha biti kulturni zavod. Ako skušamo povečati obisk, moramo vendar slediti plemenitim potrebam gledališke umetnosti, skrbeti za resnične pesniške vrednote, nuditi najboljše. Prav v teh letih vedno hujše gospodarske in moralne krize bi moralo gledališče uprizarjati dela, ki naj pogloblje in utešijo poslušalca, ki bi mu dajala prave duhovne vrednote. Ako bomo skušali polniti blagajno z umetniškimi deli, se nikakor ne bomo oddaljili od visoke naloge, ki jo gledališče ima, in z vso ognjevitostjo bomo zahtevali, da nam pomagajo pri reševanju gledališke krize z *izrednimi dotacijami država, dežela in mesto*.

*

UREDNIK KULTURNEGA ODDELKA PRI „JUTRU“ BOŽIDAR BORKO:

1.) Pomen slovenskega Narodnega gledališča za naš narod in našo kulturo je eno tistih redkih vprašanj med nami, ki so danes že izven diskusije, kajne? Kako bi mogel verovati v našo kulturo in nje pravo mesto med vrednotami tega sveta, ako ne bi hkrati priznal globokega in edinstvenega pomena narodnega gledališča.

Drugo so naloge. O tem bi lahko rekel: Povej mi, kaj razumeš pod kulturo in umetnostjo, pa ti povem, kakšno gledališče hočeš. Teater živi v času in prostoru, kakor mi vsi, in njegove naloge izhajajo iz tega prvinskega dejstva.

skrbno pisana in bo kot obzirno vzgojna ljudska povest brez višjih ambicij marsikomu prijetno štivo.

Boris Merhar.

MILAN SKRBINŠEK: BOŽJI VOLEK IN DRUGI. Igre za mladinske odre. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. 1933. Str. 136.

Knjiga obsega pet kratkih igric in simbolično sliko. V uvodu „Beseda vodjem mladinskih odrov“ se pisatelj obrača na režiserje in jim daje nekake „napotke, kako bi mogli usmeriti“ svoje delo, ter govori „o umetnosti sploh, o dramatik, režiserju, igralcu, gledališki predstavi“ itd.

Skrbinšek je odličen igralec in režiser. Pokazal je, da pozna oder. V svoje delo je položil svoje bogate odrske izkušnje. Zanimivo je, kako zna poživeti sliko z nastopi otrok (str. 22, 36, 50), kako se izogne marsikateri sentimentalnosti (v drugi igrici) in kako natanko so napisane vse pripombe pri „Krinkah“, ki so igralsko najtežje.

Te odrske slike prepaja preprosta, rahlo moralizirajoča misel. Pisane so v lahkem, otroku razumljivem jeziku in so opremljene z večimi režiserskimi pripombami. Vendar pa niso pesniško pomembne, so dokaj izumetničene in nimajo tiste mikavnosti, ki otroka nehotе zamami in očara.

V. T.

GLOSE

SITUACIJA OB PRVEM NATISU SONETNEGA VENCA: G. župnik Ivan Vrhovnik ima v svoji knjižnici nekaj letnikov ljubljanskega tednika „Illyrisches Blatt“, ki so bili last barona Erberga v Dolu. Baron Erberg je imel navado, da je dajal vezat v eno knjigo „Illyrisches Blatt“, ki ga je v svoji založbi tiskal Ignac pl. Kleinmayr, urejal pa od leta 1827. gimnazijski profesor Franc Heinrich, z uradnima publikacijama „Intelligenz-Blatt zur Laibacher Zeitung“ ter „Amts-Blatt“, ki jih je v isti velikosti tiskal tudi Kleinmayr. Pri tem je Erberg strogo pazil na kronologijo: po vsaki številki literarnega tednika so na redu časovno najbližje številke uradnih listov.

Posebno dragocen je letnik 1834, v katerem je med 8. številko literarnega tednika z dne 22. februarja in številko 23. „intelligenčnega lista“ z istim datumom uvezan poseben tisk: „Sonetni venec“ z akrostihom „Primcovi Julji“ in s podpisom: Dr. Prešérn. Prepričan sem, da je Erberg dal „Sonetnemu vencu“ v vezani knjigi označeno mesto zaradi tega, ker je pesnitev izšla kot priloga 8. številke literarnega tednika z dne 22. februarja 1834. Prepričanje se mi zdi tembolj podprto, ker govori za isti datum še neki vir (primeri operiranje drja Žigona s tem datumom v DS-u 1921, 41, in DS-u 1925, 282, a brez navedbe vira), medtem ko se dá vse, kar je o Sonetnem vencu sicer ugotovljenega (primeri Žigonova izvajanja v knjigi Francè Prešeren, Opombe 22—25, in v Kronološkem pregledu 28, 29, 31), spraviti s to domnevo v sklad.

Dne 22. februarja 1934 se dopolni torej 100 let, kar je poslal Baumgartenov koncipient med Slovence oni najvirtuoznější svoj umotvor, v katerem je, kar se tiče stare, ustaljene oblike, s sijajnim uspehom pomeril svoje sile ob umetnosti italijanskih in nemških mojstrov, a kar se tiče vsebine, pogodil tako intimno spojitvev bóli preporodnega kolektiva z individualno bolečino svojega srca, da ji v svetovni poeziji ne najdeš vzporednice.